

TARINOITA RADANVARREN KYLISTÄ RAIPOSTA RAJALLE

Lukijalle

Voimaa Vainikkalasta – Sisua Simolasta hankkeen toimesta on kerätty tarinoita, muisteloita ja sattumuksia, joita eri henkilöt ovat taakse jääneiden 40-50 vuoden aikana kuulleet, nähneet ja kokeneet. tarinat pohjautuvat kertojien omiin muistoihin tapahtumista ja paikoista. Kertomusten todenperäisyyttä ei ole sen kummemmin tarkistettu, sillä samallakin asialla voi olla monta totuutta kertojasta riippuen. Muistot ja mielikuvat voivat muuntuakin vuosien saatossa.

Tarinankeruun tarkoituksena on ollut koota pieni kyläkertomusten sarja, josta jokainen voi lainata aiheita omiin tarpeisiinsa – matkailun ja yritystoiminnan tarpeisiin, tarinoiksi tuotteisiin, kyläoppaille avuksi ja ihan vain lukijan omaksi iloksi ja nuotiolla kerrottavaksi.

Keruun toteutti matkailupalvelutuottaja Saara Merritt. Hänen kylä- ja henkilötuntemuksensa entisenä vainikkalalaisena helpotti ja monipuolisti tarinoiden keruuta ja sitä, että vain muutaman viikon aikana saatiin näinkin paljon tarinoita tallennettua. Karttaan on piirretty tekstiä tukevat numerot, jotka antavat osviittaa siitä missä mitään tapahtui.

Osa tarinoista ja kuvista on saatu kylä- ja historiaharrastajilta, jotka ovat järjestelmällisesti koonneet tietoja kyläelämästä mm. selailemalla Etelä-Saimaan vanhoja numeroita, tallentamalla ja keräämällä valokuvia ja muuta kylästä kertovaa aineistoa. Kiitos heille.

Jos lukiessasi mieleesi tulee vielä omia muistoja, jotka haluaisit jakaa muiden kanssa, voit ottaa yhteyttä vaikkapa kylätoimikuntaan. Aina löytyy joku, joka voi tallentaa tarinasi. Koskaan ei voi tietää, mitkä asiat kiinnostavat, täydentääkö oma kertomuksesi toisen tarinaa tai mitä vanhaa tietoa olisi vielä hyvä tallentaa.

Tarinakoosteesta on teetetty muutaman kymmen kappaleen painos. Sähköisenä se löytyy kylätoimikuntien ja Myötävirtaan ry:n kotisivuilta.

Antoisia lukuhetkiä kylätarinoiden parissa

Voimaa Vainikkalasta – Sisua Simolasta hanke 2013 - 2014

Terttu Kivinen

VV&SS

**Voimaa Vainikkalasta
– Sisua Simolasta**

Tarinoita Simolasta

Rautatie on halkonut Rikkilän ja Simolan kyliä aina 1800-luvun loppupuolelta saakka. Simolasta muodostui vilkas risteysasema vuonna 1885, kun ratayhteys Pietarinradalta Lappeenrantaan avattiin. Paikalliset aktiivit ovat selvittäneet Pietari-Helsinki radan rakentamisen vaiheita. Pulsan paikallisesta kyläkirjasta on saatu viitteitä siitä, että radan pätkät olisi yhdistetty **Mustassavuoressa (1)**, Raipossa. Paikalla on merkkikivi, jossa on nuolet kahta puolta. Rata on viidessä jaksossa tehty ja nekin jaksot oli pilkottu moneen pätkään, kertoi Uusi Suometar –lehti aikoinaan. Kun virallinen yhdistymispaikka saadaan varmistettua, päätetään mihin toimenpiteisiin ryhdytään, voisiko paikkaa esimerkiksi kehittää muistopaikaksi tai muuksi vastaavaksi nähtävyydeksi.

Simolan ja Rikkilän kylät ovat olleet tyypillisiä maaseutukyliä 50-60 luvulla kyläkauppoineen, posteineen ja pankkeineen. Simolassa toimi kolme **kauppaa**, Raipossa kaksi ja Rikkilässäkin kauppiaita löytyi kolme. Kaupankäynti oli vilkasta, kauppiat tekivät parhaansa tyydyttääkseen asiakkaidensa vaihtelevat tarpeet ja palvelu pelasi. Kaupoista sai päivittäistavaroiden lisäksi mm. polttoöljyä, kaasuöljyä, kaasua ja bensiiniä, rakennustarvikkeita, rehua, apulantaa ja rautatarvikkeita. Kaupassa käytiin juttelemassa kauppiaiden sekä muiden kyläläisten kanssa ja vaihtamassa kuulumiset, joten ne olivat hyvin tärkeitä sosiaalisen kanssakäymisen paikkoja. Ovet

avattiin aamuisin kello 8 ja kello 17 ne suljettiin, lauantainakin oltiin avoinna neljään. Sunnuntait oli sitten pyhitetty kotitöille ja lepopäiväksi. Kauppiat asuivat usein kauppojen yhteydessä perheineen, lapset kasvoivat ja kulkivat kauppiaiden mukana, kun erillisiä hoitopaikkoja ei ollut. **Raipossa toimi Nurmela&Kotosen kauppa (2)**, joka oli alun perin Hilja ja Tommi Kotosen perustama, sekä Ojalan kauppa Haikalan kylän luona. Kyläkaupat sulkivat ovensa yksi kerrallaan 1990-luvun lopulla ja 2000 luvun alussa asiakasmäärän hiipussa suurten markettien seurauksena. Purkamattomat kaupparakennukset ovat edelleen asuinkäytössä.

Etualalla Konelan Maahantuontikeskuksen tullattuja autoja. Radan ja tien välissä lekasoran varastointia. Takana J&M Kotonen, kauppa perustettu 1951 Nurmela&Kotosen sivumyymälänä

RIKKIHAPPOTEHDAS JA KONELA

Vuosina 1948-1956 toimi Raipossa **rikkihappotehdas (3)**, samalla paikalla kuin nykyinen vapaa-varasto. Siihen aikaan kulku rikkihappotehtaalle oli Kotosen kaupan luota Raipon puolelta. Tehtaalla tehtiin töitä kolmessa vuorossa, tehdas työllisti sekä paikallisia että muualta tulleita. Rikkihappotehtaalle saapui Neuvostoliitosta paljon mm. ureaa, joka saapui irtotavarana. Tehtaalla ne sitten sekoitettiin ja säkitettiin ennen kuin lähetettiin eteenpäin. Moision Juho oli eräänlaisena talonmiehenä tehtaalla. Kun lannoitetta tipahteli maahan tai lattioille, Juho niitä sitten metlaluudilla lakaisi kasaan ja ajoi hevosella radanvarteen. Tätä jatkui vuosia ja jätemäärät olivat aika suuria. Tämän takia kyseisten paikkojen maaperät ovat pilaantuneet, eikä niitä saisi käyttää viljelyyn.

Konelan (4) aloitettua toimintansa Raipossa vilkastui elämä jälleen kylässä. Konelaan tuli Neuvostoliitosta autoja, jotka muutettiin Suomen oloihin vastaaviksi. Joistain autoista saattoi puuttua esimerkiksi turvavyöt, jotka asennettiin paikan päällä. Konelan rakennustöihin osallistui paljon työmiehiä ja sen toimiessa paikalla oli jopa sata työntekijää. Myöhemmin samoilla tienoilla

Siihen aikaan ei ympäristönsuojelu ja turvallisuusnäkökulmatkaan olleet kovin isossa huu-dossa.

Tehtaalla oli oma osansa myös kyläläisten asukasviihtyvyydessä ja kylän elävoittämisessä. Rikkihappotehtaalla oli oma uimalaituri Haikalanjärvellä, joka oli avoin kaikille kyläläisille. Siellä oli hyppytorni ja 25 metrin uimaväyläkin. Juhannuksena paikalla pidettiin juhannusjuhlia kokon kanssa. Tehtaalla käytettyjen metlaluutien, eli koivun oksista tehtyjen varsiluutien kanssa pelattiin joka vuosi tossupallo-ottelu, jossa olivat vastakkain tehtaan väki ja kyläläiset. Paikalla oli paljon väkeä ottelua katsomassa. Talvisin rikkihappotehtaalla pelattiin jääpalloa. Tehdastoiminta siirrettiin Uuteenkaupunkiin 50-luvun puolivälissä.

sijainneessa **vapaavarastossa (5)** sitten varastoitiin kaikenlaista tavaraa. Konela ehti toimia 30 vuotta, jota juhlistettiin suurellisesti sekä suomalaisine että venäläisine helikoptereineen ja suurine herroineen. Pian juhlien jälkeen tehdas lopetettiin. Raippolaiset muistelevat kaihoten sitä aikaa, kun kylällä näkyi valojakin, nyt on kylän raitti hyvin pimeä.

RAIPPO JA RAUTATIE

Aikoinaan **Raippo** oli Etu-Simolaa ja Simola oli Taka-Simolaa. Kun Etu-Simolan asema rakennettiin vuonna 1941, muuttui paikankin nimi Raipoksi. Raiposta meni oikorata, jota pitkin junat kulkivat Lappeenrantaan. Asemamiehet olivat töissä sekä asemalla että **vaihteella (6)**, joka oli radan varressa Simolan suuntaan päin, aivan asutuksen vieressä. Pikkupojat istuskelivat usein vaihteella vaihdemiehen lämpimässä kopissa ja Suomalaisen Topi ja Haikalan Tanu soittelivat haitaria poikien iloksi. Asemamiehet tulivat sitten vaihdemiehelle kertomaan, että nyt pitää vaihtaa vaihteelta toiselle. Venäläinen juna pysähtyi melkein aina opastimen kohdalla Vainikkalaan päin mennessään. Pieniä poikia junat kiinnostivat kovasti, vaikka heitä varoiteltiinkin että *”älkää menkö liian lähelle, ne nappaa teidät mukaansa”*. Pojat keräilivät tulitikkuaskeja ja menivät sitten junalle tekemään vaihtokauppoja venäläisten kanssa. He heittivät suomalaisen askin ikkunasta sisään ja venäläiset heittivät oman askinsa tilalle. Kansainvälisissä junissa sanottiin myyjätyttöjä karamellitöiksi. Venäläiset junat pitivät kovaa meteliä yölläkin, kun jarrut kirskuivat ja pillit vihelsivät

niiden pysähtyessä talojen viereen. Siinä heräsi koko talon väki, pieniä lapsia tämä ehkä vähän pelottikin. Raipon asema purettiin pois 70-luvulla kun oikorata jäi vähälle käytölle uuden Taavetin radan myötä.

Suomalaisen kylässä oli 60-luvulla **palokello (7)**, korkealla mäellä Kauniskosken yläpuolella. Mäellä oli punainen mökki ja kahdesta ratakiskosta tehty kello. Toinen kisko oli pitkä ja toinen lyhyt. Seinässä oli sitten taulu, jossa luki kylien nimet vanhoilla kirjaimilla ja kunkin kylän kohdalla lyöntien määrä. Kun jossain kylässä sitten syttyi tulipalo, ihmiset tiesivät lyöntien määrästä, mikä kylä oli kyseessä. Hevosvetoinen ruisku oli mäen ala-

puolella. Suomalaisen tilan pihassa on ollut keskiajalla raudanvalmistuspaikka, eikä pihalla saa Museoviraston määräyksestä vieläkö kovin kaivella. Suur-Pyhäkalalla on linnavuori 1100-1500 luvulta, joka on myös Museoviraston alaisuudessa. Varsinkin Suomalaisen kylässä ja Melkkolassa monet paikkojen nimet, kuten Pyhäkala ja Ristitie ovat peräisin vanhalta kirkkoajalta, jolloin paikat helposti nimettiin kirkon mukaan.

YRITYSTOIMINTA

Suomalaisen kylässä on toiminut sotien jälkeen 40-luvulta aina 50-luvun loppupuolelle saakka Suomalaisen **vehnämylly (8)**, joka toimi sähköllä. Talon isäntä Sulo Suomalainen piti maanviljelystä ja lisäksi myllyä sekä sahaa. Töitä oli tehtävä silloin kun niitä oli. Ihmiset kävivät lähikylistä asti myllyssä jauhattamassa viljaa. Neljän-viiden aikoihin aamulla oli jo välillä aikamoinen jono hevosia odottamassa vuoroaan. Talon väki teki työtä tauotta, eväätkin syötiin koneiden

pyöriessä, ei niitä sopinut seisattaa kesken kaiken. Etukäteistilauksia ei tehty, vaan paikalle tultiin kun jauhettavaa oli. Välillä töitä tehtiin ihan yötä myöten. Myllyn paikka on sama edelleenkin, mutta seiniä on jouduttu muuttamaan ja kunnostusta tekemään. Myllynkivet ovat yhä paikoillaan.

Ilmoitus Etelä-Saimaassa 50-luvulla

Kauniskosken padon kohdilla oli 1800-luvun puolivälissä vanha mylly, joka käytti hyväkseen Sarvijoen virtaamaa. Sotien välillä tukkejakin

uitettiin Sarvijokea pitkin. Ropsit viskottiin jokeen ja niitä piti uittaa aina Kotijärvelle saakka. Suuri Pyhäkala-järveä, josta Sarvijoki alkaa, on laskettu aikoinaan toista metriä.

OPPI EI OJAAN KAADA

Simolassa sai **kansakoulu (9)** alkunsa jo 1900-luvun alussa. 50-60-luvun koulunkäynnistä muistetaan, kuinka koulumatka käytiin jalkaisin tai sukilla talvella. Jos oli oikein huono keli, saattoi isä tuoda lapset kouluun reen kyydillä. Talvisaikaan aikuiset tekivät edellä latua ja lapset tulivat perässä. Eväät piti olla mukana kouluun tullessa sekä koulusta lähtiessä, kun matka kotiin oli toisilla pitkä. Siihen aikaan koulussa ei ollut

ongelmia, kun siellä valtasi kova kuri. Opettajat asuivat yleensä koulun yhteydessä. Koululaiset kävivät Alajoessa uimassa, jos ilmat sen salli. Joessa oli muutamia syvempiä paikkoja, joita kutsuttiin nimellä "vonka", ja niissä kohdissa pystyi uimaan. Muuten joki oli melko matala. Nykyinen koulurakennus on alkuperäinen, ja koulussa on yhä edelleen peruskoulun ala-asteen luokat 1-6.

*Koulun takapihalla: kesk. Eva Ripatti ja vas. Hugo Hämäläinen.
Koulurakennuksen on piirtänyt ratamestari F. Wallenius.*

Kylässä oli kansakoulun lisäksi myös tarvetta ammattiopinnoille ja 1930-luvulla pidettiin ensimmäiset maatalouskurssit entisessä Peltolan tilan tuparakennuksessa. Tästä lähti alkuun pitkä maatalousoppilaitoksen tarina, joka päättyi 90-luvun lopulla kun **Lappeen Maamieskoulu (10)** sulki ovensa. Olavi Meuronen toimi vuodesta 1965 alkaen yli 30 vuotta Lappeen maamieskoululla korjaamalla työnjohtajana ja hän kävi itsekin samaa koulua kolme vuotta sitä ennen. Maamieskoulu rakennettiin Olavin äidin kotitalle, ensin koulu toimi Peltolan tuvassa, kunnes uudet rakennukset valmistuivat 50-luvun alussa. Olavi oli itse rakennuksella mukana. Nykyisen karjarakennuksen etuosassa upotettuna maahan

on vielä vanhan asuinrakennuksen kivijalat. Koulun ympäristössä oli monta rakennusta: karjarakennus, konepaja jonka toisessa päässä oli puupaja, puutarhat, asuntolat ja varsinainen pää-rakennus. Koulun ensimmäinen johtaja oli Kauko Salovaara. Olavi muistelee, että hän teki tiukkoja tehtäviä ja kokeita, ja hänellä oli tapana sanoa että *"Jollette tätä ymmärrä, teidät piru nokkii"*. Opettajat asuivat koululla, paitsi ne jotka olivat jo paikallisia. Jotkut opettajista rakensivat talon kylälle tai asuivat vuokra-asunnoissa. Koulutuksen nimi vaihtui useampaan kertaan, ensin oli maamies- ja pienviljelyskoulu, sen jälkeen maataloustekninen- ja puutarhakoulu.

Konepajalla rakennettiin paljon ihan uusia koneita ja tehtiin jopa keksintöjä. Työmenetelmäkehittämiskokeitakin suoritettiin, Olavikin testasi kumpi on kannattavampaa, korjata vanha auran kärkikappale vai tehdä uusi. Lopputulos oli, että molemmissa meni yhtä kauan

Maamieskoulussa oli heti alkuun paljon oppilaita, silloin oppilaiden keski-ikä oli 19. Myöhemmin kun oppilaat tulivat suoraan peruskoulusta, laski keski-ikäkin 16:een. Opetus oli käytännönläheistä ja oppilaat sijoittuivat hyvin työelämään koulun jälkeen. Koululla asuttiin asuntoloissa, vaikka kotonakin sai käydä jos asui sopivan matkan päässä. Alkuun koulussa oli ainakin yksi hevonen. Ypäjän hevoshoitokoulusta tuli harjoittelija Simolaan. Hevosta ei käytetty juuri muuhun kuin ratsastukseen, joten se ei ollut työhevosena eikä rasisutkaan siis ollut suuri. Harjoittelija kuitenkin lisäsi kaura-annostusta, eikä ottanut huomioon työn rasittavuutta ja lopputuloksena hevosparka halkesi. Toinen eläinsiipi oli sikalana, toinen karjalle. Kanoja ei ollut.

Meurosen Olavi muistelee, kuinka useampana vuotena peräjälkeen kaksi traktoria kaatui. Vakavin onnettomuus tapahtui, kun oppilas ajoi ohjaamottoman Valmetin ympäri. Oppilas ajoi syystä tai toisesta pari metriä korkeaa kallionseinämää vasten ja traktori kääntyi takakautta

aikaa, mutta uudelle voi antaa takuun, vanhalle ei. Olavilla olikin koululla lempinimi Pelle Peloton. Yksityisihmiset ja yrityksetkin tekivät koululta tilauksia ja toivat sinne korjattavaksi laitteitaan ja koneitaan. Kesällä jonkin verran oppilaita ja opettajia jäi koululle hoitamaan karjaa ja tiluksia.

ympäri. Pojalla oli onnea, sillä perävaunu oli irronnut samassa rytäkässä ja jäänyt onneksi traktorin alle, niin että hän ei jäänyt puristuksiin. Poika selvisi solisluun murtumalla ja käsivammoilla. Aina oppilaita ei pystytty valvomaan ja he lähtivät ajamaan omin luvuin.

Lappeen maamieskoulun vihkiäisistä vuonna 1952 on säilynyt seuraava tarina, joka toisen lähteen mukaan kertoo kansanedustaja Johannes Virolaisesta ja toisen lähteen mukaan toisesta valtiovarainministeristä Matti Miikistä, joista kumpikin oli läsnä vihkiäisissä. Ei ole täyttä varmuutta siitä kumpi henkilö on ollut kyseessä. Joka tapauksessa kyseinen vieras tuli vihkiäisiin junalla, ja hänet haettiin hevoskyydillä Raipon asemalta. Matkalla hevosesta lähti valtavasti karvoja, jotka kulkeutuivat kyytiläisen päälle. Perillä maamieskoululla joku herroista sitten päivitteli, että kylläpä lähti hevosesta paljon karvoja, johon kyytiläinen tokaisi: *"Niihä niist lähtee, ei se mittää meinaa."*

Etelä-Saimaa 9.10.1952

Ilmoituksia

LAPPEEN MAAMIESKOULU

aloittaa uuden vuosikurssin tammikuun 9 p:nä 1953. Koulun otetaan oppilaisiksi hyvämaineisia, kansakoulun oppimäärän suorittaneita ja I v. täytäneitä. Hakemuksiin, jotka on lähetettävä marraskuun loppuun mennessä os. Lappeen maamieskoulun johtokunta, Raipio, on litettävä papin- ja lääkärintodistus maamieskouluun hakua varten. Jäljennökset koulu- ym. todistuksista sekä holhoojan suostumus, jos hakija on alaikäinen.

Väbävaraiset voivat hakea ammattilopintoavustuksia. Pyydettyä lähetetään koulun esittelyvihkonen.

Lappeella 9. 10. -52.

KAUKO SALOVAARA

Lehti-ilmoitus vuodelta 1952

URHEILUA JA ILONPITOA

Haikalan Kyösti muistelee, kuinka pienenä poikana kylän lapset kokoontuivat heidän pihalleen Heposaareen. Pihalla pidettiin omia urheilukilpailuja ja vietettiin juhannusta ja pääsiäistä keinuissa. 40-luvun lopulla rakennettiin talkoilla **urheilukenttä (11)**, jossa alettiin pitää yhteisiä kilpailuja. Lapset jaksoivat potkia palloa tai pelata pesäpalloa aamusta iltaan - aina joka paikkaan kun käveltiin ja juostiin, kunto oli hyvä. Eräänä vuonna oli yksi poika saanut jääkiekon. Hän esitelti sitä sitten koulussa ja kaikki ihmettelivät mikä se oikein oli. Ei mennyt kauaakaan, kun kaikki jo pelasivat jääkiekkoa. Forsmanin Mauno oli siihen aikaan Ilveksen pelaaja ja hän kävi poikia

valmentamassa. Myös Myyryläisen Teuvo toimi valmentajana. Kun urheilu astui kuvioihin, jäi poikien siihenastinen suuri huvi ammuskelu ja muu paukuttelu pois ja keskityttiin pelkästään urheiluun. Simolassa on ollut oma pesäpalloseura Simolan Siepparit, joka oli voimissaan sotien jälkeen aina vuoteen 1956 saakka. He pelasivat urheilukentällä, konkareina olivat Kotosen veljekset. Silloin urheilukentän käyttö oli vireää, kuten muukin yhteinen ja talkoilla tekeminen.

Kuvassa: 1. Joel Kotonen, 2. Pauli Ilves, 3. Hannu Kotonen, 4. Kaarlo Haikala, 5. Jouko Kemppi, 6. Antti Villanen, 7. Heikki Haikala, 8. Olli Riikonen ja 9. Antti Heilimo. Kuva: M. Riikonen

Hyppyrimäkiä (12) on ollut lähes joka kylässä, niin myös **Simolassa** ja Suomalaisen kylässä. Moni poika muistaa kiivenneensä hyppyrimäen päälle ja uhonneensa hyppäävänsä, mutta hyppäämättä jäi, sen verran korkeita mäet olivat. Kylältä kotoisin oleva Suomalaisen Osmo hyppäsi Suomen mestaruuskisoissa kahdeksanneksi, hänen hyppäyksensä ovat yhä tallella.

Monolantiellä oli ennen vanhaan **VPK-talo (13)**, jossa jopa Tampereen teatterilaisetkin ovat käyneet näyttelemässä. VPK:n talon luona oli myös **tanssilava (14)**, jossa käytiin tanssimassa ja musiikki kuului aina Heposaareen asti. Dallapen muistetaan siellä esiintyneen.

Simolan hyppymäki idästä päin

Pentti Mononen muistelee seuraavaa tarinaa Jaakko Salosta Simolan tanssilavalla vuonna 1951:

Lappeenrannassa vaikutti tuohon aikaan mies, nimeltään Gunnar Nurminen, "nimimerkki G" eli tuttujen kesken Gunu. Nurminen oli toimittajana Etelä-Saimaassa sekä osallistui jossain määrin kaupungin musiikkielämään, ainakin soitti yhdessä bändissä kontrabassoa. Gunun tapana oli, että hän otti solmion kohdalta paidan kauluksesta kiinni, heilutti kaulusta sivuttain ja nosti samalla leukaa ylöspäin, ihan niin kuin paidan kaulus olisi tiukka. Ei se kaulus tiukka ollut, se oli Gunun tavaramerkki.

Kesällä tanssittiin viikonloppuisin Simolan lavan lisäksi myös Raipon, Nutikan, Villalan ja Kempin lavalla. En muista, oliko meillä suunnitteilla tansseja seuraavaksi viikonlopuksi Simolan lavalle kun Gunu soitti minulle ja kehotti järjestämään seuraavana lauantaina tanssit. Nimenomaan lauantaina, koska hänellä on tiedossa hyvä viisi miehinen orkesteri Varkaudesta, joka on käymässä täällä. Orkesterilla on sunnuntaiksi sovittu tänne keikka, mutta lauantai on vielä auki. Soittaisivat mielellään kahtena iltana, koska tulevat pitkästä matkasta tänne Lappeenrantaan. Arvelin heti, ettei meillä ole mahdollisuuksia palkata näin suurta orkesteria, kun tiedetään suunnilleen kävijämäärä, joka lavalle tulee sekä niistä tulevat lipputulot. Kysyin kuitenkin Gunulta, mikä on orkesterin hintapyyntö, kuultuani summan pystyin heti sanomaan, ettei tule kauppaa, emme tule saamaan lipputuloilla sellaista summaa kokoon. Gunu tiukkasi sitten, minkä summan pystytte soittajille maksamaan, jolloin ynnäämisen jälkeen ilmoitin minkä korkeintaan voimme soitosta maksaa. Gunu sanoi, ettei voi päättää, vaan esittää tehdyn tarjouksen soittajille, mikäli soittajat hyväksyvät sen, niin ottaa uudestaan yhteyttä. Tanssi-ilmoitukset olivat torstain lehdessä, jolloin ilmoitus oli jätettävä keskiviikkona. Sanoin Gunulle, kauppa on ratkaistava tiettyyn aikamäärään mennessä, koska minun on ehdittävä laittaa tanssi-ilmoitus lehteen viimeistään keskiviikkona. Niin siinä sitten kävi, että soittajat hyväksyivät tehdyn tarjouksen ja minä rupesin laatimaan lehti-ilmoitusta.

Tuli sitten lauantai ja orkesteri tuli hyvissä ajoin paikalle ja tanssit käynnistyivät. Väkeä oli tullut arvioitu määrä, koska muistini mukaan soittopalkkion maksamisessa ei ollut hämminkiä. Jossain vaiheessa iltaa seisoi ja juttelimme Gunun kanssa tanssilattian puolella soittolavan edessä sen kaiteeseen nojaten, orkesteri soitti ja yleisö tanssi. Gunu sanoi, paina mieleen tämän orkesterin johtajan nimi, hän on juuri lähdyssä Helsinkiin jatkaakseen siellä musiikkiopintojaan. Kysyin minkä niminen hän sitten on ja kuka noista soittajista. Nimi on Jaakko Salo ja soittaa tuota haitaria, vastasi Gunu. Käännyn katsomaan, nuorehko mies, joka soitti pianohaitaria. Päällä oli valkoinen paita ilman solmiota, paidan kaulus oli auki ja kaulaan oli sidottu punainen kaulaliina, joka oli solmittu leuan alle päät paidan sisällä. Muistan tämän, koska käytin joskus samaa systeemiä itsekin. Niin tämäkin iltama sitten päättyi puolen yön aikaan ja väki rupesi valumaan portista ulos. Tuli aika kiittää orkesteria hyvästä soitosta ja suorittaa sovittu maksu. Kun maksu oli suoritettu ja oltiin pois lähdyssä, niin Gunu tai joku soittajista kysyi, löytyisikö täältä mistään soittajille yösiijaa? Vastasin, ettei Simolassa ole minkään sortin majataloa ja meilläkin on tupa juuri lähtiessä ruiskutettu yöksi kärpäsmyrkyt, eikä sinne voi mennä. Tämän jälkeen soittajat lähtivät Gunun opastamana kohti Lappeenrantaan, todennäköisesti hotelliin yöksi.

Meni muutamia vuosia tai vuosikymmeniä ja olin melkein unohtanut tuon nimen, kun sitten huomasin musiikkimaailmassa vilahtelevan Jaakko Salon nimen, useimmiten sovittajana, kuin esittäjänä muusikkona. Jaakko Salon näimme viimeisen kerran Helsingissä Kulttuuritalolla, kun olimme Anjan kanssa Ossi Runteen 50v taiteilijajuhlakonsertissa. Salo oli siellä Marjatta Leppäsen kanssa, jonka kanssa meni sitten naimisiin, mutta kuoli melko pian, noin kaksi vuotta sitten. Muuttaessamme Lappeenrantaan, sain tietää, että myös Gunnar Nurminen soittelee pilvien päällä.

Jaakko Salo

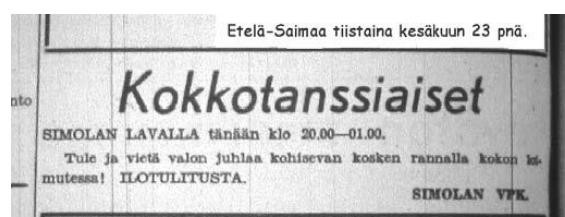
Samaisella tanssilavalla vietettiin myös usein juhannusjuhlia. Pentti Monosen muistelut eräästäkin juhannusjuhlasta vuonna 1953:

Oli kesäkuu ja juhannus lähestymässä, tanssien järjestäminen Simolan lavalla oli kuitenkin alkanut hiipua, eikä ollut tarkoitus tulevana juhannuksena niitä järjestää. Kyläläisiltä alkoi tulla kuitenkin painostusta niiden järjestämiseksi. En muista ketkä kaikki sitä olivat esittämässä, mutta ainakin Teuvo Sinkkonen ja Einari Ojanen kannattivat sen järjestämistä ja tarjoutuivat rakentamaan kokkoa. Saneerasimme tuolloin Mäkitaloa Einari Ojaselle, joka oli tullut sitä Riihimäeltä rakennuttamaan. Ensimmäisenä asiana oli tietysti soittajien hommaaminen, ketkä sitten soittivat silloin, on minun ”kovalevyttä” pyyhkiytynyt pois. Kun soittajien kanssa oli tehty kaupat, tuli laatia ilmoitus Etelä-Saimaaseen. Ilmoitukseen laitoin melko tarkasti näin: ”Tule ja vietä juhannusiltaa kohisevan kosken rannalla, komean kokon loisteessa ja ilotulitusrakettien räiskeessä.” En ollut raketia missään ennen nähnyt, enkä osallistunut tilaisuuteen missä niitä olisi lähetetty.

Jostain olin kuitenkin saanut tietää, että sellaisia on ja niin olin päättänyt hankkia niitä ensimmäisen kerran tuleviin juhannusjuhliin. Juhannusta edeltävällä viikolla ajoimme iltaisin Kankaalta (alue Kangaspelto, Tuhkamäki, Kylmäonsi) talvella kaadettujen puiden oksia Alakoskelle kokkoa varten. Alakosken silta oli kapea, eikä siinä ollut kaiteita. Muistan, että hirvitti hevosen vetämän korkean oksakuorman päällä joen ylitys, kun kumipyöristä oli siltalankkujen päähän matkaa vain puolisen metriä. Kokkotarpeiden haku ja itse kokon kasaaminen saatiin ajoissa valmiiksi. Tuli sitten juhannusaattoilta, joka aloitettiin lavatansseilla. Jossain vaiheessa iltaa kertoi lipunmyyjä, että myyntikopille oli tullut pariskunta kertoen olevansa Helsingistä ja kysyivät, että missä on se kohiseva koski? Lipunmyyjä sanoi viittoneensa Alatuvan taloa kohti, tuohon suuntaan mäkeä alas, siellä on joki ja koski. Ehkä liian yliampuvasta mainoksesta ei kuitenkaan kuulunut perästä päin minkäänlaista protestia. Ilta oli edennyt siihen pisteeseen, että tuli aika polttaa kokko. Väki alkoi siirtyä Alakosken partaalle ja sytytettiin kokko. Kun kokko oli palanut suunnilleen puoleen väliin, alkoi kokosta räiskyä valkoisen kirkkaita suihkeita ja voimakasta sähinää, eikä tämä liittynyt mitenkään oksien palamiseen. Lähellä kokkoa olleet ihmiset vetäytyivät kauemmas kokosta. Menin lähemmäksi kokkoa selvittääkseni mistä on kysymys. Eljas Meuronen oli siinä vierelläni jolloin sanoin Eljakselle, mikä hitto siellä kokossa mahtaa suhista ja kipinöi noin valtavasti? Eljas vastasi rauhallisesti, olin laittanut sinne kolme palopommia, jotka olin aikanaan Kankaalta löytänyt. Samanaikaisesti huomaan katsoessani lavan suuntaan, että mäkeä alaspäin joelle astelee poliisia valkoiset koppalakit päässä, ajattelin mitenkähän tässä nyt oikein käy?

Poliisit tulivat lähemmäksi jokirantaa ja kokossa paloivat niin männynoksat kuin palopommitkin.

Onneksi poliisit eivät huomanneet kokonpoltossa mitään erikoista. Kokon hiipussa tuli ajankohtaiseksi lähettää taivaalle raketit. Aukaistuani paketin mihin ne oli liikkeessä pakattu, totesin että jokaiseen rakettiin kuului noin puolen metrin pituinen ohjurikeppi. Nousin joelta ylöspäin Alatuvan pellon reunaan, siinä oli säleaitaa jota vasten voin asettaa raketit niitä sytyttäessä. Tuli sitten ensimmäisen raketin lähettäminen, keppi asetetaan raketin kyljessä olevaan sille tehtyyn putkimaiseen reikään ja laitan raketin keppeineen nojalleen aitaa vasten ja raapaisu. Mitä tapahtui, ensikertalaisuus tuli heti esille, raketti lähti, mutta keppi jäi, olin painanut kepin sille varattuun reikään liian kevyesti. Nyt ilmassa kieppui raketti ilman ohjaavaa pyrstöä ja mikä pahinta, koukkaa ihan ihmisjoukkojen päitä hipoen, ihmiset kumartuivat aina kun raketti koukkasi läheltä, onneksi ei se osunut, mutta läheltä piti. Muitten raketin lähettäminen onnistui tämän jälkeen normaalisti ja viimeisenä raketina lähetin sillan alapuolelle pitkin jokea ”vesihiisi-raketin”. Tähän ilotulitukseen loppui juhannusaaton juhla Simolan lavalla 1953. Tähän ilotulitukseen loppui myöskin minun osalta tanssien järjestäminen Simolan lavalla.

Ennen Vaalimaantien rakentamista **Alajoen** yli meni puinen **silta (15)** Haikalan myllyn yläpuolella. Tie jatkui sitten Ylämaan suuntaan. Koska tie oli mutkainen ja silta heikohko, niin vuonna 1973 rakennettiin kivinen silta nykyisen Monolantien varrelle Alajoen yli. Vanhoissa silloissa on aikoinaan jätetty kolot valmiiksi mahdollista sotakäyttöä varten. Olavi Meuronen kertoo seuraavaa vanhaa tarinaa liittyen Alajokeen: *”Vuonna 1918 oli kapina. Tässä Simolan kansakoulun kohilla oli kapinallisten juna. Valkoiset tulitti sitä juna ja se juna ei*

MYLLYT JAUHAA JA KAUPPA KÄY

Simolassakin on ollut myllytoimintaa vielä 50-60 luvuilla. Kylän keskellä, Alajoen varrella sijaitti **Haikalan tila (16)**, kylän kantataloja, josta muut maapalat on lohkottu 30-luvulla. Tilalla oli maisimyly, saha, kauppa ja kestikievarikin aikojen saatossa. Haikalan tila oli myös yksi alkuperäisiä paikkoja, jossa oli sähköä. Sitä jaettiin muuallekin kylälle ja joskus siitä myös kiisteltiin. Haikalan

päässy mänemää. Miun äidin taataks se oli katellu sieltä ku junast pakeni ihmisiä ja ne läks jokkee uimaa. Se sano et kaikki ei nousseet joesta ennää pois. Voip olla viel sen aikasia asioita siel joen pohjassaki.” **Vaalimaantie** tehtiin kolmen miehen voimin 60-luvun lopulla. Syksyllä aloitettiin puiden kaadolla Mäntylästä ja talvella oltiin jo Ylämaalla. Simolan vanhan tien varrella oli aikoinaan 8 ylikäytävää, joiden portit piti käydä aukaisemassa ja sulkemassa kun radan yli mentiin.

Kyösti muistaa tarinan, jossa sama renki oli töissä eri veljeksillä: sekä Haikalan myllyllä, että Kyöstin kotitilalla Heposaassa. Kun veljeksillä tuli kiistaa, käski Kyöstin setä myllyllä laittamaan sähkölinjat poikki veljesten välillä, ja niinhän renki tekikin. Niin jäi Heposaari ilman sähköä kunnes välit taas korjattiin kuntoon.

Haikalan mylly

Simolassa oli 50-luvulla 3 kauppa: Tielinen Kälvälässä päin sekä **Nurmela-Kotosen kauppa ja Osuuskauppa vesitorninsuoralla (17).**

Nurmela-Kotosen kaupan taakse, varastolle, johti rautatieraide, jota pitkin vaunuissa tuotiin tavaraa kauppaan. Kauppias toimitti sitten autolla tarvikkeita asiakkaiden kotiin aina lähikyliä myöten. Nurmela-Kotosen kaupan yhteydessä toimi myös kesäkioski sekä puutavaraliike, sillä siihen aikaan paperipuuta vietiin paljon Venäjälle, kairospuuta Unkariin, halkoja lastattiin ja vietiin Lahteen ja Helsinkiin. Laulaja Reijo Taipaleen kerrotaan olleen Nurmela-Kotosen metsätyömies nuoruusvuosinaan, kun laulu-ura ei ollut vielä lähtenyt lentoon. Kauppias leipoi aamuisin tuotteet pullat myyntiin ja maakunnan kuuluisa

aitajuoksijamestari Arto Bryggarekin kävi kesäisin ostamassa tuoreet nisut mukaansa vieraillessaan tulevan vaimonsa kesäpaikalla. Olavi Meuronen muistelee, kuinka hänen isänsä oli Kotosen kaupalla varastonhoitajana. Siihen aikaan valaistuksessa käytettiin karbidia, jota tuotiin tynnyreissä. Kun tynnyrit avattiin, oli katku melkoinen. Usein metallista valmistetut lamput täytettiin jauheisella, osin kokkareisella, harmahtavalla karbidilla ja sen sekaan laitettiin vettä, joka yhdessä muodosti asetyleeniä ja palaessaan toimi valaisimena. Melkkolassa Helon pajalla käytettiin ainetta kaasuhitsauksessa.

Simolan kioski 1970-luvulla. Kuva Hannu Kotonen

Osuusliike Yhtymä, jonka yläkerrassa näyttelijä Vesa Vierikko asui

Näyttelijä **Vesa Vierikko** on kotoisin Simolan kylältä. Vesan äiti Ulla toimi terveysisarena, heidän perheensä asui Osuuskaupan yläkerrassa. Aikuiset pelasivat usein canastaa naapurien kanssa ja lapset olivat hyviä ystäviä mm. naapurikauppiaan lasten kanssa. Vesalla oli tapana soittaa pyörän torvea ulkona ja niin jäi muilta lapsilta ruokakin kesken, kun kutsu kävi ja ulos oli lähdeittävä. Hävisivätpä lapset joskus pitemmäksikin aikaa omille teilleen, onneksi kuitenkin turvallisesti kotiin palaten. Yleisesti ottaen oli tapana, että jos tiellä nähtiin liikettä, ikkuna avattiin ja kahvikuppia heiluteltiin, joka toimi kutsuna tulla sisään kahvittelemaan.

Takavas. Kotosen Kirsi, Sari, Tuija, alavas. Kotosen Auli, Vesa Vierikko (näyttelijä) ja Outi. Kuva otettu toukokuussa 1961. Kuva: Hannu Kotonen

SIMOLAN ASEMANSEUTU

Simolassa seisoo tänäkin päivänä asemantien varressa hieman kolhuinen, punatiilinen **vesitorni (18)**, joka rakennettiin 30-luvulla pääasiassa höyryveturien vedentäyttöä varten. Vesi otettiin Alajoesta, josta se kulki maanalaisia putkia pitkin pumppulaitokselta Haikalan sahan luota vesitornille saakka. Radan takana, lähempänä vesitorniakin oli kaivo, mutta siitä tuli liikaa kiviainesta veteen, eikä sitä siksi käytetty. Vesitornilla olevaan säiliöön pumpattiin vettä, ja kun 60 000 litrainen säiliö oli täynnä, vesitornin sisäseinällä olevat punnukset katkaisivat veden tulon automaattisesti. Talvisin tornia piti lämmittää, kun veden piti pysyä sulana. Aiemmin torni lämmitettiin puilla, kunnes siirryttiin öljykamiinaan 70-luvulla. Pitkässä piipussa oli niin kova veto, että se veti liekitkin uunista pois. Savupiippu on muurattu rakennuksen nurkkaan, seinän sisään, joten sitä ei sisäpuolelta oikein edes erota. Vesitornilta vesi meni tien alittavia putkia pitkin radan vieressä oleviin kahteen vesipostiin, joista vesi laskettiin juniin. Vesiposteissa oli kääntyvät päät, jotka voitiin kääntää radalle ja pois.

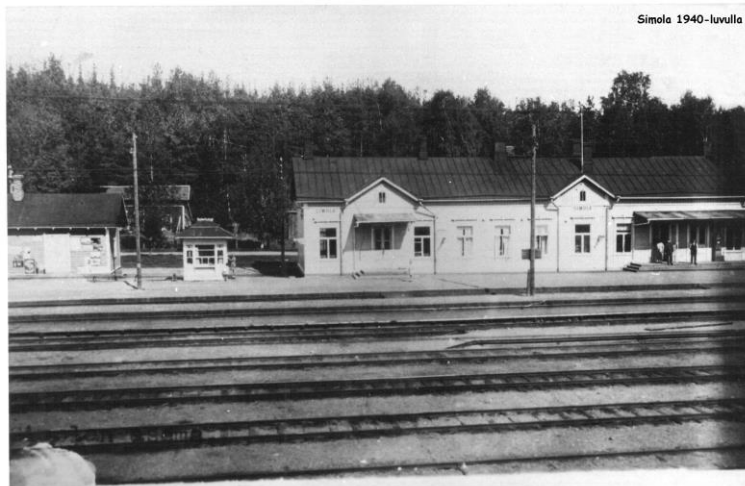

Vesitorni

Vedellä kasteltiin sepelijunia ja höyryveturit ottivat vettä vesiposteista. Junamiehet hoitivat vedenoton itse, varsinaista omaa henkilökuntaa ei vesitornilla ollut lämmittäjien lisäksi. Vesitornilta johti putket myös veturitalleille. Olavi Meuronen muistelee, kuinka venäläisillä vetureilla oli kehnot jarrut ja ne joutuivat passailemaan, että pääsivät vesipostien kohdalle. Hän kertoo kouluajoiltaan, kuinka junista saattoi lähteä vauvoja irti ylämäessä ja silloin tuli vetureille kiire lähteä ottamaan kiinni karkulaisia. Vesitorni koki kovia iskuja vuoden -44 pommituksissa, mutta kolhuista huolimatta sitä käytettiin aina 70-luvulle saakka, kun höyryveturit kulkivat vielä liikenteessä. Nykyisin torni on Simolan pommituksessa kuolleiden muistomerkkinä ja matkailukäytössä, museoviraston suojelun alaisena. Simolassa on pidetty pommituksen muistojuhlia, jotka ovat aina vetäneet hyvin väkeä. Pommitukset vielä muistaneet ihmiset tulevat muistelemaan vanhoja tapahtumia ja uudet sukupolvet kuulemaan historiallisia tarinoita.

Sotia ennen oli **Simolan asemalla (19)** vilkasta toimintaa. Asemalla saattoi olla kolmekin matkustajajunaa samaan aikaan; yksi oli menossa Viipuriin, yksi Helsinkiin ja yksi Lappeenrannan kautta Joensuuun. Asemalla oli ravintola, jossa matkustajat pääsivät käymään junan ollessa pysähdyksissä. Paikalliset kävivät asemalla myymässä marjoja junanväelle ja sieltä saatiin maksuksi hopeamarkkoja. Muistellaan ”marjajunan” kyljessä lukeneen nimi Äänislinna. Junat seisovivat aika pitkän aikaa asemalla, ennen kuin jatkoivat matkaa.

Ennen sotia radalla oli jopa 7 raidetta Simolan kohdalla, nykyisin niitä on yksi.

Vielä 50-luvulla Simolan asemalla riitti touhua. Simolan kansakoulun mäeltä vilkutettiin ohikulkeville junille, kun isommat sisarukset matkustivat lättähatulla oppikouluun Lappeenrantaan. Junassa oli onneksi tutut, oman kylän konduktöörit jotka maltoivat odotella kylän lapsia kyytiin, vaikka vähän myöhässä oltiin. Asemalla toimi vanhan asemarakennuksen aikaan posti sekä osuuskassa, jossa lapset kävivät tyhjentämässä pieniä säästöpankkejaan. Vanha

---

Simolan asemanseudulla on ollut muitakin rakennuksia varsinaisen aseman lisäksi. Aseman jälkeen oli **asemapäällikön talo (20)** sekä **ratamestarin talo (21)**, joka on rakennettu vuonna 1890. Ratamestarit pitivät rataa kunnossa, heillä oli omat radanpätkänsä jota he tarkastivat. Siihen aikaan oli VR:llä muutenkin paljon henkilökuntaa. Haikalan Kyösti muistelee erästäkin ratamiestä näin: ”Yks ratamestari haki

---

Veturitalli (22) toimi 1970-luvulla varastona sekä huoltorakennuksena. Ratakuorma-auton huolto tehtiin siellä kätevästi kääntyvän pöydän päällä. Simolassa ja Vainikkalassa tehtiin siirtolastauksia rautatiellä. Veturitallissakin säilöttiin useasti suolakurkkuja ja sokeria, joista jotkut kulkeutuivat välillä kotiinkin asti. Sittemmin tallin lattia nostettiin ylemmäs ja monttu täytettiin.

asemarakennus oli silloin vielä paikallaan, se oli hieno kivilattioineen kaikkineen.

Asemaravintolatoiminta loppui sodan jälkeen ja vanha asemarakennuskin sai väistyä 60-luvulla, kun uusi asema rakennettiin vanhan taakse. Uudessa rakennuksessa ei asemaravintolaa enää ollut, eivätkä matkustajajunat enää pysähtyneet Simolassa 70-luvun lopulta lähtien. Asemanseutu hiljeni merkittävästi.

meilt Haikalast maitoo ja hyö sit pelasivat yhes canastaa. Hää oli kovast huono-onninen eikä voit-tant yhtää peliä ja alkokii sit myöhemmi syyttää muita poikii vilunkipelist. Eihä sellase kans teht miel pelata, ku toine vaa sätti muita.”

Radanvarren notkossa oli ratamiesten koppi ja ruokatupa, pellon päässä oli hirsinen puusepän-paja ja radan toisella puolella oli pitkä VR:n varastorakennus.

Veturitallin kiskot ovat vieläkin siellä asfaltin alla. Mäen päällä oli iso VR:n sauna. Siellä oli valtavan isot mankelit ja suuri uuni, jossa paistettiin leivät ja kaikki. Sekin purettiin pois aikojen saatossa. Nykyisin veturitalli sekä asemapäälliköntalo ovat yksityisomistuksessa. Ratamestarin talossa asuu edelleen paikallisia ihmisiä. Pihaan on siirretty myös vaihdekoppi ja raidekoppi radan varrelta.

Sotien jälkeen tehtiin joka kylässä paljon töitä. Tilat olivat pääasiassa maataloja, joissa oli karjaa, hevosia ja joissakin taloissa sikojakin. Maatalossa kasvaneet lapset oppivat, että työtä oli tehtävä; mitä enemmän jätti töitä tekemättä sitä enemmän niitä edestään löysi, eivät ne työt mihinkään kadonneet. Kestävyys oli kova ja paljon jaksettiin. **Heposaarella (23)** asunut Haikalan Kyösti muistelee, että heidän ainut hevosensa vietiin sotaan, kunnes sodan jälkeen saivat sitten toisen hevosen tilalle. Tämäkin hevonen oli sodan kokenut, ja kun pojat olivat metsässä lastanneet kuormansa ja jäljittelivät hieman kiväärin latausääniä, juoksi hevonen täyttä laukkaa kotiin asti. Niin oli hevo-

nenkin saanut muistikuvat sodasta ja tiesi milloin piti juosta kovaa.

Vuonna -44 nuorelle Kyöstillä tuli akuutti nivelreuma. Hän joutui kuitenkin lähtemään pellolle tallomistöihin, mutta kuntonsa takia ei voinut töitä tehdä. Yksin oli sitten kotiin palattava, kilometrin kotimatkan hän ryömimällä ryömi kotiin asti ja itki. Naapurissa sattui asumaan Kohon mies jolla oli vähän poppamiehen vikaa. Hän ohjeisti Kyöstiä istumaan muurahaispesässä, jolloin kivutkin lähtisivät pois. Siellä Kyösti sitten istuskeli pesässä ja onnekseen kivutkin helpottivat, mutta taisi olla enemmän akuutin kohtauksen luonnollista poistumista kuin muurahaisten ansiota.

Etelä-Saimaa kesäkuussa 1953

Kranaatti räjähti Lappeella LÖYTÄJÄLTÄ MENI SORMI

Sodan jäljet eivät ole vielä arpeutuneet seutukunnallamme. Tämän todistaa eilen Lappeen Kanalammella sattunut tapaturma.

Mainitussa kylässä asuva nuorukainen, Sävel-Sointu Suninen oli aamulla työhön mennessään löytänyt tiepuolesta kranaatin ryhtyen sitä maasta nostamaan, jolloin kranaatti räjähti ikävin seurauksin. Pojalta silpoutui vasemman käden pikkusormi, sirpaleita tunkeutui sääreihin ja kehon eri osiin. Haavoittunut toimitettiin Lappeenrannan sairaalaan, josta ilmoitettiin, että hän on selviytynyt tapaturmasta verrattain lievin seurauksin.

Lapset leikkivät sodan jälkeen löytyneillä pommeilla ja ammuksilla. Leikit olivat usein vaarallisia ja monilla kävikin tuuri, ettei mitään pahempaa päässyt tapahtumaan. Poikien vapaa-aika kului räjähteiden tekemisessä ja ampumisessa, joka oli sen ajan leikkiä parhaimmillaan. Pojat olivat kiusaamassa asemamiehiä asemalla ja laittoivat paukkuja kiskoille. Kun paukku jäi pyörän alle, se jysähti mukavasti. Kun veturinkuljettajat huomasivat tämän, alkoi hurja tuuttaus ja nyrkkien heilutus. Koulussakin paukuteltiin alkuun välitunnilla, kunnes opettaja uhkasi jättää koko luokan jälki-istuntoon ellei ammunta lopu. Sen jälkeen eivät pojat enää uskaltaneet ammuksia kouluun ottaa. Panoksia ja aseita löytyi joka paikasta. Ihme oli kuitenkin, etteivät vanhemmat

puuttuneet tähän leikkiin, joka oli vaarallista ja olisi voinut sattua pahastikin. Pojat oppivat kuitenkin hyvin nopeasti kuinka aseita ja ammuksia piti käsitellä. Haikalan Kyösti muistaa kuinka isommat pojat ottivat löytämästään kivääristä ruutia vähemmäksi, mutta kävikin niin että sitä oli liian vähän. Puoliautomaattiin oli jäänyt luoti piippuun ja kun Kyösti ampui, tuli aseeseen perään halkeamia ja koko ase hajosi, luoti meni hiuskarvan ohi Kyöstin otsasta. Siinä olisi voinut käydä pahasti. Metsässä oli myös vanhoja juoksuhautoja. Tarina kertoo, että eräs kylän poika oli suuttunut kaverilleen ja oli sitten ampunut kaveria kohti. Pojan veli ehti juuri vetää pojan juoksuhaudan piiloon, kun ammus tuli. Poikien leikit olivat vaarallisia ja rajuja siihen aikaan.

VAKOILIJOITA, EVAKKOMATKOJA, VAATEPULA JA TSAARIN AARE

Toikan Eemil eli Emppu oli Simolasta kotoisin ja hän lähti Venäjälle pula-aikana armeijaan. Emppu kävi vakoilemassa moneen kertaan Simolassakin ja taisteli sitten sodassa Suomea vastaan. Muitakin **vakoilijoita** kävi kylillä, jotka kyläläisetkin huomasivat.

Meurosen Olavi muistelee erästä **evakkoretkeä** vuonna 1944. Evakkomatkalle Olavi joutui lähtemään Lemin kautta, kun Kuutostielle ei saanut mennä. Hevosella matkattiin ja lasti oli painava. Kärreistä meni sitten pyörä rikki, eikä uutta mistään saanut. Olavin veli keksi sitten, että käytetään kuusenkäpyjä sisäkumina, ja niin tehtiin. Kun kävyt ladotaan tiukasti ulkokumin sisään, se kestää aika pitkän aikaa ennen kuin jauhautuu murusiksi. Sitten katkotaan taas uusi kuusi ja

---

Haikalan Kyösti muistelee, kuinka lapsilla ei ollut **vaatteita sodan jälkeen** kun kouluun piti lähteä. Simolan asemalla vaihdettiin siihen aikaan vankeja. Kyöstin äiti antoi vanhemmalle veljelle maidonpullon, jotta hän vaihtaisi maidon vangin vaatteisiin asemalla. Näin saatiin vangilta vaatteet Kyöstille, mutta paidassa oli vielä iso V kirjain vangin merkiksi. Vaikka kangas käännettiin toisinpäin, näkyi V vielä edelleen sieltä läpi. Kengätkin

---

Simolassa kulkee tarina, että **Tsaarin** kuormasta on aikoinaan tippunut **aarre**. Haikalan Kyösti muistelee, että hänen äidillään oli kotona kolme sakkia kuparikolikoita, joista kaksi katosi sodan

Eräs isäntä oli tavannut suomalaissyntyisen miehen kalastusreissullaan metsäpolulla ja heillä oli molemmilla aseet mukana. Miehet olivat sitten rauhaisasti sopineet, että kumpikaan ei tee toiselle pahaa, eikä asiasta puhuta kenellekään eteenpäin. Näin kävikin.

ladotaan uusi sisus, ja matka voi jatkua. Matkalla yövyttiin heinäkopissa ja riihessä ja missä milloinkin. Matkaan Olavin perhe lähti kolmen talon porukassa, opasteita seuraamalla. Matkalla oli niin jyrkkiä mäkiä, että pintojen väliin piti laittaa seipäät jarruttamaan matkaa, jottei kärri olisi lähtenyt liian kovaa vauhtia alas. Matkalta sai ottaa eläimillekin ruokaa ja paikalliset tilalliset saivat hakea korvauksia valtiolta. Lotat hoitivat työnsä mallikkaasti, aina oli ruoka valmiina.

olivat 42-numeroiset ja niissä oli jäykät puupohjat, jotka eivät kestäneet pienen lapsen jalassa. Päässä oli sarkalakki ja jalassa pussihousut. Niissä vaatteissa tuppasi kylmä talvella tulemaan, mutta kun kotitalo alkoi häämöttää, jo levisi lämpö pojan mieleen ja kiiruhdettiin sisätiloihin. Sitten myöhemmin saatiin amerikkalaisia flanellipaitoja, niissä oli hyvä ja lämmin poikienkin olla.

aikaan, mutta yksi jäi tallelle. Ehkäpä arretarinassa on peränsäkin ja nämä olivat osa Tsaarin aarteista.

Tarinoita Rikkilän pysäkiltä, kaupalta ja koululta

Radan varressa oli pysäkkejä tasaisin välein sekä Vainikkalan että Lappeenrannan suuntaan. **Rikkilän pysäkin (24)** hoitaja asui pienessä mökissään. Pysäkinhoitajana oli vanhapiika nainen, jolla oli kaksi veljeä, toinen heistä oli ainakin taiteilija. Pysäkinhoitaja hoiti postin ja lipunmyynnin. Rikkilässä oli Raipon tavoin kaksi kyläkauppaa, joissa on ollut useita kauppiaita. Myöhempinä aikoina vain yksi kyläkauppa jatkoi toimintaansa, kaupan yhteydessä pidettiin myös postia. Kauppa sijaitsi Rikkilän rautatiepysäkin kohdilla. Nämäkin kaupungit ovat jo sulkeneet ovensa.

Rikkilän kansakoulu (25) rakennettiin jo vuonna 1910 Lyijysen Erkin maille. Erkin isoisä olisi lahjoittanut maat koulua varten, mutta kauppa ei saanut ilman rahanvaihtoa tehdä, joten kauppahinnaksi sovittiin 2 markkaa. Kyläkoulu toimi aktiivisesti aina vuoteen 1968, jolloin

oppilaat siirtyivät Simolan kouluun ja rakennus siirtyi sosiaalihuollon asukkaiden käyttöön. Erinäisten vaiheiden jälkeen koulu on nykyisin siirtynyt Lyijysen omistukseen ja se on asuinkäytössä.

Rikkilän koulun entisiä oppilaita

Rikkilän Retkorvessa (26) oli pieni hyppymäki, siitä Lyijysen Erkki muistaa hypänneensä 24 metriä hiihtosuksilla. Retkorpeen oli myös sodan aikana tippunut lentokone, jossa oli lentäjä

kuollut. Sitä kävivät pojat sitten ihmettelemässä ja ottamassa lentäjien aseita ja niillä ammuskelemassa.

Kylillä on ollut aktiivista marttatoimintaa vuosikymmenien saatossa, niin Rikkilässä kuin Simolassakin. Simolassa toimi marttojen lisäksi Diakonian ompeluseura sekä Olga Holmströmin pitämä merimieslähetystö 50-luvulla. **Rikkilän martat** järjesti koululla iltamia, jotka vetivät salit täyteen.

Kylä oli jaettu kolmeen osaan ja he järjestivät vuorotellen ohjelmaa. Naiset kehräsivät ja tekivät käsitöitä. Nykyään Rikkilässä ei enää ole marttatoimintaa ollenkaan, Simolassa toimii lähin marttayhdistys.

Etelä-Saimaa keskiviikkona elokuun 6 päivänä 1952

Lappeen Rikkilän marttakerho

vietti viime sunnuntaina kesäjuhlaa kauniin kesäisen sään vallitessa. Yleisöä oli saapunut juhlaan verraten runsaasti. Aluksi laulettiin yhteisesti ”Lehdossa lintujen laulu nyt soi”, jonka jälkeen tervehdyspuheen piti op. Leppänen. Sitten esitti lausuntaa Pirkko Kaipia ja sen jälkeen Naislaulajat lauloi kaksi laulua. Hauska kaksinpuhelu ”Vanha ja uusi aika” herätti hilpeyttä yleisössä. Seurasi yhteislaulua, jonka jälkeen oli kahvitarjoilu.

Väliajan jälkeen laulettiin yhteisesti ”Päivä kun paistaa pirttihin pieneen”, jonka jälkeen piiriliiton neuvoja Taalikainen piti esitelmän aiheesta ”Ajankohtaista säilönnässä”. Sen jälkeen Aila Tuuri esitti yksinlaulua säestäjänä op. Leppänen. Sitten esitti lausuntaa neiti Anneli Rikkinen ja Rikkilän neitokset esittivät kaksi kansanleikkiä. Lopuksi arvottiin kakku ja leivoksia ja omistuneen juhlan päätteeksi laulettiin yhteisesti ”Kotiseutu kullan kallis”.

Yllä esimerkki Rikkilän marttojen toiminnasta 50-luvulla

Eri ammattikunnan edustajia asui joka kylällä. Mies nimeltä Kesseli tuli Lyijysen Erkin maatilalle töihin Rikkilään pariaksi vuodeksi. Erkin isä sanoi Kesselille, että sinussa on suutarin vikaa, käyhän kylän suutariksi. Kylän laidalla oli punainen mökki, jossa sitä voisi harjoittaa. Mies tarvitsi kuitenkin suutarintyöhön ompelukonetta. Erkin isä osti koneen miehelle ja niin pääsi suutarimies työnsä alkuun, lopulta hän sai kylältä vaimonkin. Rikkisen Kallen taata teki huonekaluista lähtien kaikenlai-

sia puuesineitä. Hän toimi valtioseppänä Simolassa ja teki jonkin verran metallitöitä muutenkin. Kalle on itsekin tehnyt puutöitä, kaappikelloja ja muita puuesineitä. Kallen puupyykkipojista rakentama miniatyyri Lappeen kirkosta on valtavan hieno. Simolassa puuseppä Sulo Joukainen teki kyläläisille muun muassa puusuksia, hän asusteli koulun vieressä olevassa mökissä. Hyvärisen Veikko oli myös puuseppänä kylällä.

Lyijysen Erkki kertoo seuraavaa tarinaa lehmien pidosta. Lyijysiä oli 3 veljestä ja yksi sisko, joka oli vanhin. Äiti ja isä asuivat **tilalla (27)** ja veljekset päättivät niin, että Erkki lunastaa tilan itselleen ja ottaa sinne karjanhoitajan hoitamaan tilaa sekä vanhempia. Karjanhoitajatar muuttikin tilalle suunnitelmien mukaan. Erkki teki vakuutusosalalla pitkän uran ympäri Suomea ja oli muutenkin aktiivinen vaikuttaja mm. asuntolautakunnassa, ammattikoulun liittohallituksessa, energialai-

toksen hallituksessa ja monessa muussa paikassa, joten itse maatilalla hän ei juuri ehtinyt olla, karjanhoitaja hoiti kaiken. Kunnes eräänä kesänä hän soitti Erkille ja sanoi että hänen on irtisanottava itsensä. Kysytyyään syytä nainen selitti Erkille, että Karjaportin mukaan lehmänmaidon rasvaprocentti on pudonnut kuudesta kolmeen, joka ei vaikuttanut ollenkaan oikealta. Erkki soitti sitten heti siltä istumalta Karjaporttiin, että hakevat kaikki 18 lypsävää pois. Seuraavana

kesänä kävi ilmi, että maitokuski, joka oli Erkin tilalta maitoa hakenut, oli myynyt yksityiskaup-
paan maitoa Lauritsalaan ja laimentanut Erkin
maidon vedellä. Siksi heidän maitonsa
rasvaprosentti oli niin pieni. Turhaan lähtivät
lehmät pilvien päälle! Toinenkin sattuma heillä oli
karjan kanssa, kun toimitettuaan karjaa teuraaksi
he kuulivat että korvalappujen mukaan kaikkein
suurimmasta lehmästä oli tullut kaikkein vähiten

60-luvulla elämä oli hyvin vilkasta Rikkilässä,
elinkeinonharjoittajiaakin oli maatilallisten lisäksi
muutamia. Kun rakennuskausi kiihtyi, tarvittiin
tiilitehtaita (29). Vuonna 1945 perustivat Turkian
veljekset radan Simolan puoleiselle puolelle
tiilitehtaan. Siellä oli viitisenkymmentä henkeä
töissä, sekä omasta että lähikylistä. Parhaina
päivinä ”lyötiin” 19 500 tiiltä, työtä tehtiin kah-
dessa vuorossa. Vuodessa valmistui yli miljoona
tiiltä. Savea nostettiin läheiseltä pellolta ensin

Yhden uunillisen lämmitykseen tarvittiin 100 syltä
puuta. Tiiliä voitiin tehdä vain kesällä, mutta
kuivattuja tiiliä voitiin polttaa myös syksyllä ja
talvella. Tehtaan valmistamia tiiliä käytettiin mm.
Etelä-Saimaan Keskussairaalan rakentamiseen.
Tehtas lopetti toimintansa v. 1969. Lyijyksen Erkki
kertoo tiilitehtaasta näin: ”Kun niitä tiiliä meni
hirmu hyvin kaupaksi, ja ne oli hyviä,
keskussairaala on rakennettu näist tiilistä. Sitä
piti sit laajentaa ja Niittymäen veljekset tuli siihe.
Yhel niist veljeksist ol marketti tuol Tampereen ja

Nutikalla, Vainikkalassa ja Simolassa käytiin tans-
simassa kesäisin. **Rikkilässä** oli myös oma **seuro-
jentalo**, jossa oli nuorisoseuran näytelmiä ja kier-
täviä elokuvanäytöksiä. Vainikkalasta tultiin
motilla (junalla) tansseihin ja rajamiehetkin otti-
vat mittaa toisistaan välillä verissä päin. Rikkilässä
oli myös oma vpk, jolla oli käsipumppu. Simolassa
oli siihen aikaan parempi moottorikäyttöinen
pumppunsa. Joka joulun alla oli ohjelmalliset
pikkujoulut Maamieskoululla.

lihaa. Tätäkin ihmeteltiin, kunnes kuultiin, että
teurastamon ostoasiamies oli jäänyt rysän päältä
kiinni. Hänellä oli omaa karjaa, joiden korvalaput
hän oli vaihtanut Lyijysten isomprien elikoiden
korvamerkkeihin ja näin näytti siltä, että pienet
elikot tulivat Lyijysiltä.

lapiolla ja myöhemmin Saksasta ostetulla
kaivurilla. Sitten savi lastattiin ns. ”kuoppaan”.
Vaunut vedettiin kapeaa rataa pitkin tehtaalle.
Tiilentekokone sekoitti saven, hiekan ja purun
yhdeksi pötköksi, josta leikattiin kaksi tiiltä ker-
rallaan rautalangan avulla. Palaset vietiin kui-
vaamoon kahdeksi viikoksi. Sen jälkeen ne vietiin
uuniin, jossa ne poltettiin noin 900 asteessa.
Poltto kesti noin viikon, jonka jälkeen ne jäähdy-
tettiin ja vietiin varastoon.

*Porin suunnall jossai, ni se hoiti sit kirjanpidon. Sit
Topi oli veljensä kans täällä, Topi oli nii ku
työnjohtajana. Se yks veljeksist sit ajo hevosella ja
mitä kaikkee. Niil ol kolme hevosta, ne oli kaik
tuos mei tallissa. Sit yks kaks selvis et helvatti
kahelt vuodelt on maksamatta vero, ja tehas
tuotti vaa pirusti voittoa. Se johtaja siel pani
rahat taskuu. Pojat kirroilivat ku jäivät ilma
palkkaaki. Sithä se teki konkurssin ja se tehas
loppu siihe.”*

Siellä oli aina todella paljon ihmisiä. Häitä vietet-
tiin kylän kesken tanssilavoilla, seuraavana päi-
vänä käytiin sitten räppiäisillä. Kinkereissä ja
pyhäkoulussa käytiin eri taloissa. Toisista taloista
sai kunnan tarjoiluakin, toisista vain tarroja tuo-
misiksi. Rippikouluun piti pyrkiä vielä 50-luvulla
eli tentattiin tietyt asiat, ennen kuin rippikouluun
edes pääsi. Rotinoilla käytiin uutta vauvaa tervehtimässä.

Rikkilässä syntynyt Anna-Liisa Ruusunen muistelee lapsuudessaan kuulleensa virvatulista. Heidän kotinsa lähellä oli kivikasa, joka oli varmasti vain pelloilta kerättyjä kiviä kasassa, mutta lapsille niistä puhuttiin aarrekätkönä. Ennen vanhaan oli **aarre (30)** kätketty tienoolle ja sitä vanha

---

Raippo-Simolan kylätoimikunta oli ensimmäinen Lappeenrantaan perustettu kylätoimikunta. Lyijysen Erkki toimi kylätoimikunnan puheenjohtaja lähes parikymmentä vuotta. Hän ehdotti myös **tietä Rikkilästä (31)** Vainikkalaan jo yli

---

Alajoki (28) on ollut runsasvetinen joki, jossa oli paljon haukia ja suuriakin kaloja. Joessa käytiin uimassa ja virkistäytymässä, ja onpa siitä otettu vettäkin eri tarpeisiin. Lyijysen Erkki oli kerran ongella Alajoella, kun onkeen tarttui kunnan saalis, käärme, pitkä kun oli.

kansakin kävi välillä etsimässä. Kiviä käännettiin ja kaiveltiin niiden alta. Joskus nähtiin myös virvatulia, jotka olivat merkinä siitä, että aarre todella on paikalla.

Tänäkään päivänä ei aarretta ole löytynyt.

kolmekymmentä vuotta sitten. Tien paikkaa katsottiin insinöörien kanssa ja sitä suunniteltiin aika pitkälle. Silloin hanke kuitenkin kariutui, mutta nyt, reilut 30 vuotta myöhemmin, tie vihdoin valmistuu vuonna 2014.

Erkki huusi isälleen, että katso, sain käärmeen saaliiksi! Mutta kyseessä olikin ankerias. Pienenä poikana Erkki muistaa myös pyydystäneensä järven jäältä talviaamuisin särkiä, jotka sitten suolattiin saman tien. Sittemmin on Alajoessa vesi vähentynyt eikä kalojakaan ole enää yhtä paljon.

Simolan Kolkka, aikuisten uimapaikkana 1950-luvun alussa, kuva: M. Riikonen